

хування професійних ризиків арбітражного керуючого в якості обов'язкового виду страхування;

- доцільно запровадження страхування відповідальності арбітражного керуючого у кожній справі про банкрутство на двоетапній основі: основна страховка, що здійснюється за фактом призначення арбітражного керуючого у справу про банкрутство, та додаткова страховка, за фактом визначення ступеня майнових ризиків арбітражного керуючого залежно від розміру грошових вимог кредиторів та їх співвідношення з вартістю активів неплатоспроможного боржника.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р. N 2343-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed20020713>.
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12.2011 р. № 4212-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4212-17>.
3. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
4. Кодекс України з процедур банкрутства (текст законопроекту до другого читання) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63518

Ключові слова: банкрутство в Україні, арбітражний керуючий, відповідальність, страхування.

Ключевые слова: банкротство в Украине, арбитражный управляющий, ответственность, страхование.

Key words: bankruptcy in Ukraine, arbitrage managing, responsibility, insurance.

ДУБІНІН ЮРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
науковий співробітник науково-дослідної частини

РОЗВИТОК ВІДНОСИН ДОГОВІРНОГО НАДРОКОРИСТУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ЗАСТОСУВАННЯ УГОД ПРО РОЗПОДІЛ ПРОДУКЦІЇ

Глобальне збільшення населення Землі, зростання темпів розвитку світової економіки й одночасна зміна структури останньої створюють безпрецедентні вимоги щодо ефективного використання наявної мінерально-сировинної бази. Для економіки України важливим є

забезпечення належного збору, обробки і поширення інформації про родовища корисних копалин та забезпечення ефективного використання геологічних знань у сталому управлінні національними природними ресурсами і довкіллям.

Варто зазначити, що інститут права надрокористування є частиною права природокористування, яке з юридичної точки зору розглядається у 2-х значеннях – як об'єктивне та суб'єктивне. Об'єктивне право надрокористування – це правовий інститут екологічного права, система правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають з приводу належності, раціонального використання та охорони надр. В даній роботі аналізуватиметься саме суб'єктивне право надрокористування, як набір передбачених законодавством правових можливостей суб'єктів використовувати надану ділянку надр для задоволення власних потреб і інтересів.

Першою країною, яка запровадила можливість надрокористування на підставі угод про розподіл продукції, як юридичного інструменту залучення іноземних інвесторів для розвідки і видобутку нафти в межах своєї території, вважається Республіка Індонезія, за законодавством якої Договори про розподіл продукції були запроваджені постановою Уряду № 44 від 26 жовтня 1960 року [1]. Також окремі дослідники вважають, що отримання незалежності колишніми колоніями та націоналізації природних ресурсів сприяли тому, що виникала необхідність у колишніх метрополій в пошуку правових механізмів використання і видобутку мінерально-сировинних ресурсів у своїх колишніх колоніях на більш вигідних, порівняно з іншими потенційними інвесторами, умовах. Активне застосування цієї договірної форми надрокористування розвивалося, насамперед, на території держав, які або були не мали власних сучасних технологій виявлення та видобутку корисних копалин, або обмежені у вільних фінансових ресурсах на видобуток корисних копалин. Саме тому держави були зацікавлені у залученні коштів для розробки нових родовищ і фінансуванні вже існуючих за рахунок інвесторів, без суттєвих витрат зі сторони держави та при цьому отримуючи частку видобутої продукції.

Разом з тим законодавство у сфері використання надр і видобутку сировини, а в подальшому трансформоване у договірне використання надр, на території Європи відбувалося значно раніше, ніж в середині 60-х років у Республіці Індонезія. Так, законодавчим актом, юридично визначившим розвиток гірської промисловості можна вважати ще Іменний Указ Петра I від 24 серпня 1700 року «О создании особого Приказа рудокопных дел». У подальшому законодавчим актом, що встановив правові принципи регулювання гірничих відносин та частково сприйнятий сучасним законодавством про надра був Наказ Петра I «Об учреждении Берг-Коллегиума для ведения в зном дел о рудах и минералах», підписаний 10 грудня 1719 року, який отримав назву «Берг-привилегия 1719 р.» [2]. У преамбулі зазначеного наказу підкреслювалася важливість освоєння мінеральних ресурсів для економіки, зазначалося про володіння значними запасами різних корисних копалин, які

практично не освоюються, в результаті чого держава не отримує «много польза и прибыль, который бы Нам и подданным Нашим из оного произойти мог». Пояснивалося таке становище, з одного боку, відсутністю досвіду гірських робіт, з іншого – ризиком, пов'язаним з розвідкою і видобутком. Для вирішення зазначених проблем було засновано Берг-Колегію, якій доручалося керувати всіма гірськими справами, з тим, щоб вони здійснювалися «найкраще і зовсім».

Також наказом 1719 року дозволялося «всім і кожному, незалежно від чину і гідності у всіх місцях, як на власних, так і чужих землях шукати, добувати і виплавляти всякі метали». У разі відкриття нових родовищ потрібно заявити про це в Берг-Колегію або її регіональним представникам (Берг-Офіцерам) і надіслати проби руд і мінералів. Якщо останні визначали, що родовище слід розробляти, відкривач отримував дозвіл (так звану Привілей) на будівництво заводу або рудника і йому повинно було надавати «всіляке соціальна виплата», включаючи «позики грошей» [3].

У 1739 році імператриця Анна Іоанівна знизила рано встановлену плату за користування землею і надрами з 3,1% до 2% від прибутку. В подальшому, активний розвиток розробки родовищ і через зловживання, зокрема, вивіз мінерально-сировинних ресурсів за кордон, був посилений державний контроль у цій сфері. Одним із заходів царювання Катерини II був початок повернення гірничорудної промисловості у відання держави. За результатами націоналізації у власність держави перейшла більша частина гірничо-металургійного виробництва. Однак вже до кінця століття, знову ж таки через відсутність у держави достатніх коштів для розширення і модернізації виробництва, в гірничорудній промисловості відбувся спад виробництва [4].

Маніфестом 28 червня 1782 р було закріплено право власності на землю і надра. Подібного розширення земельних власницьких прав не було у законодавстві і праві інших європейських країн (за винятком традиційного звичаєвого права Англії). Було встановлено, що «право полной частной собственности в имуществах недвижимых объемлет не одну поверхность земли, но и самое ее недра; и поэтому оно простирается на все сокровенные минералы и на все металлы, из них происходящие. По сему праву дозволяется каждому в собственных его землях искать, копать, плавить, варить и чистить всякие металлы, каменный уголь, торф и соли». В подальшому це положення рядом наступних законодавчих актів було обмежено.

За часів СРСР угоди про розподіл продукції, як надання тільки надр або інших природних ресурсів, називалися угодами про товарообіг та платежі або угодами про взаємні поставки товарів. Станом на 1953 рік СРСР мав понад двадцять п'ять діючих угод такого роду [5, с. 162]. В подальшому, більша частина цих угод мала короткостроковий характер – вони були однорічними, вимагали щорічної пролонгації. З 1960 року почали укладати трирічні угоди, а в подальшому укладатися п'ятирічні угоди. Так, в 1966 році була укладена Угода про товарообіг і платежі між СРСР і Японією на період з 1966 по

1970 роки [6, с. 395-397], яка врегульовувала використання японськими нафтовидобувними компаніями сахалінських надр.

Практика залучення сторонніх інвестицій були поширені у економічно розвинених країнах: США, Канади, але широке поширення угоди про розділ продукції отримали саме незалежні від метрополій, країни: Індонезія, Лівія, Перу, Індія, Єгипет, Нігерія, Аргентина, Китай та інші держави, які сформували законодавчу базу договірного залучення інвестицій видобутку корисних копалин. Таким чином, тривалий період розвитку та трансформація відносин з користування надрами мало наслідком формування сучасного вигляду угод про розподіл продукції в 60-х роках ХХ сторіччя.

Список використаної літератури:

1. Коморний О. Угоди про розподіл продукції: Історичний розвиток. *Весы Фемиды*. 2001. № 2. С. 42–47.
2. Советская историческая энциклопедия (в 16 томах). М.: Советская энциклопедия. 1973-1982. Т. 2. Баал - Вашингтон. 1962. 1022 с.
3. Хрестоматия по истории России с древнейших времен до наших дней [Текст] : Учебное пособие / А.С. Орлов, В.А. Георгиев, Н.Г. Георгиева, Т.А. Сивохина; МГУ им. М. В. Ломоносова. М.: Проспект. 1999. 589 с.
4. Перчик А.И.. Горное право: Учебник. Изд. 2-е, перераб. и доп. М.: Издательский Дом «ФИЛОЛОГИЯ ТРИ». 2002. 525 с.
5. Короленко А. С. Торговые договоры и соглашения СССР с иностранными государствами. М.: Внешторгиздат. 1953. 315 с.
6. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. Выпуск XXIV: Действующие договоры, соглашения и конвенции, вступившие в силу между 1 января 1965 года и 31 декабря 1966 года / Министерство иностранных дел СССР. – М.: Международные отношения. 1971. 560 с. URL: <https://naukaprava.ru/catalog/159/286/23446?view=1> (дата обращения: 21.04.2019).